

Nr 230.

Av herrar **Sandegård** och **Lindström**, om ändrade grunder för allmänna kyrkomötets sammansättning.

Den svenska statskyrkans relativa självständighet gent emot staten markeras främst genom tillvaron av den kyrkans representation, som bland Nordens kyrkor har sin motsvarighet endast i Finland, nämligen kyrkomötet. Det svenska kyrkomötets befogenheter regleras i kungl. förordningen 16 november 1863 § 9, där det stadgas: *Allmänt kyrkomöte tillkommer att upptaga kyrkliga mål, som Konungen till detsamma överlämnar eller varom fråga av någon dess ledamot väckes. Mötet äge dock ej att, utöver vad i grundlag kan varda medgivet, annat eller mera besluta än underdåniga utlåtanden samt föreställningar och önskingar att hos Konungen anmälas.*

I fråga om stiftande, förändrande eller upphävande av kyrkolag föreskriver regeringsformen § 87 2: o, att därvid dock »erfordras samtycke jämväl av allmänt kyrkomöte».

Angående kyrkomötets sammansättning stadgas i kungl. förordningen 16 november 1863 § 2 (ändrad genom tillkomsten av Stockholms stift), att svenska kyrkans ombud (i kyrkomötet) skola vara samtliga biskopar i stiftet, eller, där någon av dem har förfall, den bland stiftets präster, som domkapitlet i hans ställe väljer; fyra bland teologiska fakultetens professorer, två från vardera av rikets universitet; en vald, med fullmakt å ordinarie ämbete eller tjänst försedd prästman från vart och ett stift; så ock av lekmän valda ombud, nämligen två från Stockholm, ett från Visby stift, två från vardera av de övriga stiftet samt fem från det eller de valdistrikt, Konungen med avseende å förhandenvarande förhållanden bestämmer.

De av lekmän valda ombuden skola väljas av elektorerna, utsedda inom varje kyrkoförsamling vid sammanträde inför kyrkostämmas ordförande.

Kyrkomötet sammanträder vart femte år, Konungen dock obetaget att mötet oftare sammankalla. (KF 1863 § 1.)

Kyrkomötets förhandlingar skola som regel vara avslutade inom en månad.

Det torde numera inom vida kretsar av dem, som önska och unna kyrkan en vederhäftig och någorlunda allsidig representation, stå klart, att kyrkomötet föga motsvarar de krav tiden bör ha rätt att ställa även här. De krav på särskilt en *ökning av antalet valda ombud*, som ända från

1868 framkommit t. o. m. i kyrkomötet och 1903 resulterade i en skrivelse till Kungl. Maj:t, borde icke kunna avfärdas med obotfärdighetens förhinder hur länge som helst.

Kyrkomötet kan inte vara till uteslutande eller väsentligen som någon slags ersättning för det gamla prästeståndet, för att slå vakt om prästerskapets privilegier och intressen och för övrigt tjänstgöra som broms mot utvecklingen på det kyrkliga området. Den svenska kyrkan skall vara en folkkyrka, inte en prästkyrka. Kyrkomötet såsom kyrkans representation får inte stå främmande för eller sakna kontakt med vad som rör sig i folkets stora breda lager. Kyrkomötets lekmannahäft är föga representativ för Sveriges kyrkfolk. Av de 30 lekmännen vid sista kyrkomötet — 1941 — var fördelningen följande i fråga om samhällsställning: 1 häradshövding, 1 f. d. justitieråd, 4 rektorer, 2 godsägare, 3 friherrar, 1 generaldirektör, 2 folkskolinspektörer, 1 överlärare, 1 agronom, 1 boktryckare, 1 rådman, 1 läkare, 2 köpmän, 2 kyrkovårdar utan angivet yrke, 5 riksdagsmän eller f. d. riksdagsmän och 2 kvinnor, därav 1 friherrinna. Den prästerliga hälften, inklusive våra biskopar, representerar utan tvivel en aktningvärd fond av både lärdom och vidsynthet. Om denna del bör dock sägas, att den intet skulle förlora på att lämna bättre utrymme också för det prästerskap, som i befordrad eller obefordrad ställning utgör en omistlig och allt för litet uppskattad del av den kyrkliga kulturens vakthållning på den svenska landsbygden och i våra stora industricentra. Överhuvud vore det en vinst att öka antalet ledamöter i kyrkomötet. Men framför allt måste lekmannaelementet kraftigt förstärkas och utgöra majoritet. Därmed skulle kyrkomötet tillföras en smula friskare blod och djärvare initiativkraft. Det är dock märkligt, att den svenska bonde- och arbetarklassen praktiskt taget ställts helt utanför denna kyrkliga representation. Till vilket antal den prästerliga och lekmannadelen av kyrkomötet bör bestämmas, kan här givetvis inte sägas. Vad valsättet angår, skulle väl även med bibehållande av det nuvarande, som dock ej är alldeles tillfredsställande, inga oöverstigliga hinder möta för väljande av flera ledamöter.

Frågan om lämpligheten av tätare kyrkomöten skall här icke upptagas. Den synes emellertid vara av ringare vikt än att tiden för kyrkomötets arbetssession utsträcker till åtminstone två månader. De sista årens febrila reformarbete på det kyrkliga området bestyrker detta. Det är betänkligt, att så viktiga frågor som de som röra revision av kyrkans böcker, psalmbok, handbok och evangeliebok, måste forceras ända till det otroliga. Resultatet måste lida därpå. Och — vestigia terrent.

Frågan om kyrkomötets sammansättning och arbetsformer kan måhända anses av föga vikt. För kyrkan som folkkyrka är den av stor vikt. Även om den givetvis är blott ett led i ett ganska stort komplex av frågor,

som gälla kyrkans möjligheter överhuvud att hävda sin ställning i samfundets liv såsom företrädare för och bärare av en andlig sanning och verklighet, som just nu kanske mer än någonsin anmäler sig som grundvalen för en värdig folk- och människogemenskap.

Det kan dock icke vara utan betydelse, att också den yttre organisationen av kyrkan anpassas efter krav, som på samhällslivets andra områden betraktas som naturliga och självklara. Inte heller det svenska kyrkomötets organisation och sammansättning kan fara illa av att även här demokratiska grundsatser komma till sin rätt.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag angående ändrade grunder för kyrkomötets sammansättning i syfte att tillförsäkra lek-
männen behörigt vidgat deltagande i dess arbete.

Stockholm den 23 januari 1944.

Karl Sandegård.

Rickard Lindström.
